
Saksnr: 2021/18407-1
Saksbehandlar: Gro Hovland og Ingunn
Wik Djønne

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		19.05.2021
Hovudutval for opplæring og kompetanse		25.05.2021
Fylkesutvalet		01.06.2021
Fylkestinget		16.06.2021

Tilhøve for ungdom på hybel

Forslag til innstilling

1. Fylkesrådmannen tilrår, innanfor ramma som kompetanseplanen set, å tilby kompetanseheving av personell som arbeidar med sosialpedagogiske tiltak for elevvar. Kompetente vaksne er avgjerande for å kunne arbeide systematisk og målretta med å betre hybelbuarane sine tilhøve.
2. Fylkesrådmannen tilrår at det blir etablert eit felles system for registrering av hybelbuarar ved alle dei vidaregåande skulane i Vestland fylkeskommune.
3. Fylkesrådmannen tilrår at det i dialogen med rektorar og opplæringskontor vert retta merksemd på hybelbuarar og oppfølging av dei.
4. Tiltaka vert finansierte innanfor avdelinga sin gjeldande budsjettamme..

Samandrag

Fylkesrådmannen følger i denne saka opp FT-sak 137/2020 verbalpunkt 4 om å skape tryggleik for den einskilde ungdom og foreldre rundt busituasjon og fritid når ein bur borte frå heimen for å ta vidaregåande opplæring. I saka har fylkesrådmann kartlagt tilhøva for hybelbuarar i Vestland og syner korleis ein kan betre tilhøva for hybelbuarar gjennom bruk av miljøkoordinatorar eller andre sosiale tiltak

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bekka Skaasheim
ass. fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

1 Tabell med tal hybelbuarar

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I FT-sak 137/2020: Budsjett 2021/økonomiplan 2021-2024-arbeidsdokument 6/20 vedtok fylkestinget 16 verbalpunkt for oppfølging. Denne saka gjeld verbalpunkt 4:

Fylkestinget meiner det er viktig for den enkelte ungdom og foreldre å skape tryggleik rundt busituasjon og fritid når ein bur borte frå heimen for å ta vidaregåande opplæring. Fylkestinget ber fylkesrådmannen kartlegga tilhøva for hybelbuarar i Vestland og komma attande med ei sak som syner korleis ein kan betra tilhøve for hybelbuarar gjennom bruk av miljøkoordinatorar eller andre sosiale tiltak. (Innan juni 2021).

Vedtakskompetanse

Oppfølging av verbalpunkt frå fylkestinget skal handsamast i fylkestinget

Vurderingar og verknader

Økonomi:

Kan medføre auka kostnader til løn, men føresett finansiert innanfor gjeldande budsjett.

Klima:

Ingen effekt

Folkehelse:

Er peikt på som sentrale utfordringar og ligg i samfunnsrolla og oppdraget til vidaregåande opplæring, m.a. som eige tverrfagleg tema, folkehelse og livsmeistring. Tiltaka vist i saka er del av å gjennomføre overordna mål for folkehelsearbeidet i Vestland; auke livskvalitet for elevane og medverke til inkludering og integrering.

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi):

Utviklingsplanen for Vestland 2020-2024 - Regional planstrategi vert klargjort gjennom sektoren sin temaplan «Fornye og Forbetre - Auka gjennomføring».

Kartlegging av hybelbuarar i Vestland

Kartlegginga etterspurde tal hybelbuarar, kva tilbod skulane har, tilhøve og korleis dei kan betrast.

Tal elevar som bur på hybel

For å finne tal elevar som bur på hybel har fylkesrådmannen gått inn i det skuleadministrative systemet og henta ut data for elevar som er registrert med co.-adresse. I tillegg har dei vidaregåande skulane respondert på direkte førespurnad om tal hybelbuarar ved skulen. Tilbakemeldingane frå skulane og informasjonen som ligg i det skuleadministrative systemet, samsvarar ikkje. Grunnen er ulike måtar å registrere hybelbuarar på i det skuleadministrative systemet. Rapporterte tal frå skulane viser at 1638 (i underkant av 10%) elevar bur på hybel. Skulevis og områdevis fordeling er synt i tabellen som ligg ved saka, og viser at tal hybelbuarar varierer frå område til område og frå skule til skule (vedlegg 1).

Fylkesrådmannen har ikkje hatt høve til å kartlegge tilgang, standard og ekstra kostnad for elevar som bur på hybel. I arbeidet med denne saka er det ikkje innhenta tilbakemeldingar frå ungdom som bur på hybel.

Tal lærlingar som bur på hybel

Fylkesrådmannen har sendt førespurnad til opplæringskontora om tal lærlingar som bur på hybel. Tilbakemeldinga er at det ikkje er ei systematisk registrering av lærlingar på hybel.

Fylkesrådmannen meiner det vil vere føremålstenleg at skulane har lik praksis i registrering av hybelbuarar ved dei vidaregåande skulane og vil sikre dette gjennom innføringa av Visma InSchool (VIS). Like eins meiner fylkesrådmannen det er viktig å ha eit oversyn over tal lærlingar på hybel og at fylkeskommunen, i dialog med opplæringskontora, må ha merksemd på lærlingane sin busituasjon.

Tilbod

Nedanfor følgjer ei oversikt over skulane sine tilbod, strukturert etter universelle tilbod og tilbod særskilt for elevar som bur på hybel.

Universelle

- Tilgang til dei vidaregåande skulane på kveldstid
- "Open skule" 1-4 dagar/veke, med tilbod om mat og aktivitet.
- Foreldremøte og foreldresamtalar for ungdom under 18 år
- Aktivitet i skulen sin idrettshall/styrkerom
- Samarbeid med lag og organisjonar, kommunar, samordning av lokale rus og kriminalitetsførebyggjande tiltak (SLT), politi og utekontakt
- Tett oppfølging av elevar med stort frávær, t.d. ringe- og vekkeavtale

For elevar på hybel

- Hybelbesøk, i starten av skuleåret og oppfølging etter behov
- Skular har ei liste over hybelvertar
- Kontaktlærar følgjer opp samarbeid og kontaktar foreldre ved bekymring.
- Særleg merksemd og tiltak for elevar med høgt frávær, til dømes hentar elevar på hybel eller ringjer for å vekke dei
- Eigne kontaktkveldar tidleg i skuleåret
- Hybelkurs
- Møte mellom utleigar og elev
- Eigne lunsj-samlingar nokre gonger i året

Tilhøve for hybelbuarar

Tilboda ovanfor, retta mot elevar, er etablerte for å legge til rette for eit systematisk arbeid for å kvalitetssikre og gjere tilhøva for hybelbuarar så gode som mogleg. Gode strukturar og gode prosessar er avgjerande for høg resultat kvalitet, i denne saka; gode tilbod og tilhøve for hybelbuarane. Gjennom hybelkurs kan dei lære om rettar og plikter i leigeforhold, samt å utvikle rutinar som skal til for å handtere ein tilvære på hybel, til dømes økonomistyring, matlaging og å styre si eiga tid. Miljøkoordinatorar, skulehelsetenesta, elevtenesta og anna personell i vidaregåande skule syner seg å vere svært viktige for å skape gode sosiale tiltak og høg resultat kvalitet.

Vestland fylkeskommune har ikkje tiltak særskild for lærlingar som bur på hybel, og desse er i liten grad inkludert i tilboda på dei vidaregåande skulane. Ungdom som søker læreopplæringsplass, får ikkje alltid kontrakt med bedrifter i sitt nærmiljø og må flytte på hybel for å gjennomføre læretida si. Eit godt samarbeid mellom lærling, opplæringskontor og skule kan vere med å sikre at tilhøva for lærlingar blir varetekne bl.a. ved at lærlingar kan delta på arrangement i regi av skulen. System for informasjonsutveksling mellom skule, lærebedrift og lærling manglar per i dag.

Fylkesrådmannen nyttar tilbakemeldingane frå skulane og forskning som kunnskapsgrunnlag for å svare ut verbalpunkt 4 i FT-sak 137/2020 «korleis ein kan betra tilhøve for hybelbuarar gjennom bruk av miljøkoordinatorar eller andre sosiale tiltak»

Forskning syner at det er individuelle forskjellar på korleis elevane opplever og handterer tida på hybel. Til dømes opplever mange meistring når dei klarer å utvikle rutinar og strukturere tidsbruken sin, medan andre manglar rutinar for å handtere eit tilvære borte frå føresette. Studiet viser også at ungdom på hybel er overrepresentert i fråfallsstatistikken (Wenche Wannebo, 2017). Vidare viser Wannebo i si forskning at helsesøster, miljøkoordinatorar, sosialpedagogar og andre tilsette i vidaregåande skule syner seg å vere svært viktige for hybelbuarar. Frávær av vaksenpersonar kan vere tøft særleg i starten av eit hybelliv, og fleire ungdomar kjenner seg triste, nedstemte og einsame. Med støtte frå kompetente vaksne er det lettare for dei unge hybelbuarane å vekse og få ein sunn overgang til vaksenlivet. Ei slik støtte kan vere både god relasjon til kvar einskild hybelbuar, samt legge til rette for sosialt samvær både i og etter skuletid.

Forslag frå skulane til korleis forbetre tilhøva for hybelbuarar

- Miljøkoordinator på alle skulane
- Ekstraressurs til skular som har mange hybelbuarar- 100 % ressurs
- Internat med bemanning
- Uteområde som appellerer til leik, aktivitet og sosial møteplass
- Open skule på ettermiddag
- Sosiale aktivitetar i helgene for elevar som ikkje reiser heim

- Betre system for å fange opp kven som bur på hybel
- God lokal koordinering mellom skule og kommunale støttetiltak, samt lokalt organisasjonsliv

Temaplanen Fornye og Forbetre - Auka gjennomføring nyttar struktur-, prosess- og resultat kvalitet som omgrep for kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering. For å nå høg resultat kvalitet og betre tilhøve til hybelbuarar er det naudsynt med tiltak knytt til både struktur- og prosess kvalitet.

Fylkesrådmannen si kartlegging viser at dei vidaregåande skulane i Vestland har ulike funksjonar og ressursar i arbeidet sitt med sosialpedagogiske tiltak. Tilbakemeldingar frå skulane viser at skular med definerte funksjonar, har meir systematikk i arbeidet med det psykososiale læringsmiljøet. Fylkesrådmannen vurderer det som ein styrke at desse oppgåvene er knytt til ein funksjon ved skulen.

Forskinga til Wannebo viser også at hybelbuarar er sårbare når det gjeld psykisk helse, samanlikna med elevar som bur heime. Hybelbuarar som strevar med å handtere hybellivet, tilpassar seg lettare dersom dei opplever omsorg og støtte frå kompetente vaksne. Støtte der hybelbuaren opplever å bli sett, stadfesta, dyktiggjort og forstått, er ein føresetnad for å ivareta trivsel og helse (Wannebo 2017). Til liks med forskinga stadfestar skulane at miljøkoordinator eller anna personell med tilsvarande rolle, er avgjerande for å kunne arbeide systematisk og målretta med trivselsfremjande tiltak i det daglege, både i og etter skuletid. Skulane er også tydelege på at stillingsstorleiken ikkje må reduserast, men heller aukast i høve til dagens ressurs.

Konklusjon

I FT-sak 137/2020 bad Fylkestinget rådmannen følgje opp vedtakspunkt 4 som seier at:
Fylkestinget meiner det er viktig for den enkelte ungdom og foreldre å skape tryggleik rundt busituasjon og fritid når ein bur borte frå heimen for å ta vidaregåande opplæring. Fylkestinget ber fylkesrådmannen kartlegga tilhøva for hybelbuarar i Vestland og komma attande med ei sak som syner korleis ein kan betra tilhøve for hybelbuarar gjennom bruk av miljøkoordinatorar eller andre sosiale tiltak. (Innan juni 2021).

Fornye og Forbetre - Auka gjennomføring peikar på at høg struktur- og prosess kvalitet er viktig for å nå eit godt resultat, her: gode tilhøve for hybelbuarar. Eit godt samansett lag med ei heilskapleg forståing av tilværet til hybelbuarane er særskild viktig. Til dette arbeidet trengst det kompetente vaksne som ser ungdommen, organiserer og gjennomfører tilboda på ein systematisk og målretta måte.